

Kazuo Ishiguro'dan Fantastik Edebiyata Dev Adım: 'Gömülü Dev' Unutmak mı yüzleşmek mi?

YUNUS EMRE TOZAL

Çağdaş edebiyatın önemli isimlerinden biri olarak kabul edilen Kazuo Ishiguro, tüm dünyada "The

Remains of The Day" (Günden Kalanlar) romanıyla bilinen, kendisini 1982'den beridir yazmaya adanmış Japon asıllı İngiliz yazar. Booker Ödüllü yazarın, yaklaşık 10 yıl aradan sonra çıkardığı yeni romanı "The Buried Giant" (Gömülü Dev), ünlü mütercim Roza Hakmen çevirisiyle **Yapı Kredi Yayınları**'ndan geçtiğimiz hafta yayımlandı. **Yayınlamasıyla** birlikte bir dizi tartışmayı da gündeme getiren **kitap**, Ishiguro edebiyatında yeni bir sayfanın açıldığını sinyallerini veriyor.

Ishiguro'nun 2005 yılında yazdığı "Never Let Me Go" (Beni Asla Bırakma) romanından sonra, yeni eserini farklı bir alanda yazacağı eleştirmenlerce gündeme gelmişti. 10 yıllık aradan sonra okurlarının sabırsızlıkla beklediği yeni kitabı Gömülü Dev, beklendiği gibi edebiyat camiasını da hareketlendirdi. Ishiguro, Gömülü Dev'de diğer yapıtlarından farklı olarak, ilk defa fantastik edebiyata kapı aralamış. Dünya tarihinde yaşanan onca savaşlar, felaketler ve acılar, Gömülü Dev'de farklı bir anlatıma bürünüyor. Hikâyenin fantastik ve aynı zamanda korkutucu karakterleriyle toplumların karşılaşması ilginç sahnelere konu oluyor. Ishiguro, Gömülü Dev'de toplumların geçmişle yüzleşmek yerine unutmayı seçmesini inceliyor.

BUYULU ADA ISHIGURO'NUN CENNETİ

Gömülü Dev, 1500 yıl öncesinin İngiltere'sinde geçiyor. Romalılar Britanya'yı terk edeli çok olmuştur ve viraneye dönmekte koca ülkede ortalığı kasıp kavuran savaş bitmiştir. Hikâye, kayıp oğullarını aramak üzere zorlu bir yolculuğa çıkan İngiltere'deki eski kabilelerden Britonlar'dan Axl ve Beatrice adlı yaşlı bir çiftin öyküsünü anlatıyor. Axl ve Beatrice, birbirlerini çok seven ve bu sevgiyi de kaybedeceklerinden çok korkan bir çift. Geçmişte yaşadıkları acıları ve sevinçleri bir türlü hatırlamayan ama bilen Axl ve Beatrice, hikâyedeki gizemli karakterlerden biri olan kayıkçının anlattığı büyüülü ada öyküsünü duyduklarından beri tedirgindir. Büyüülü ada, anlatılanlara göre cennet gibi bir yerdir, oranın yeşilliklerinde gezinen çiftler, sonsuz bir aşkla

dolarlar ve öte dünyanın kapısını da aralayarak gizemli bir evrende yaşamaya başlarlar. Büyüülü adaya hangi çiftlerin girip girmeyeceğine ise büyüülü adaya çiftleri götüren kayıkçılar belirler. Kayıkçılar, büyüülü adayı görmek ve orada yaşamak isteyen çiftlere sorular sorarlar, geçmişte yaşadıkları acı-tatlı hatıraları olduğu anlatmalarını isterler. Bu süreçte eğer çiftlerde birbirlerine karşı öfke, sinir görürlerse çiftlerden birini adaya götürüp bırakırlar, diğerini götürmezler. Böylece çiftler ayrılmış ve aynı zamanda da lanetlenmiş olurlar. Hikâye fantastik öğelerle dolu ama bir o kadar da ürkütücü. Hikâyeyi duyan Axl ve Beatrice, her ne kadar büyüülü adaya gitmeyecek olsalar da, kendi geçmişlerini hatırlayamadıkları için gelecektekenden endişe etmeye başlarlar ve birbirlerinden ayrılacakları korkusuyla birlikte yolculuğa çıkarlar. Axl ve Beatrice, yıllardır göremedikleri oğullarına kavuşmak için tehlikeli topraklarda zorlu bir yolculuğu göze alırlar, fakat üstü örtülmüş sınırları aydınlatacak ateşlerden haberleri yok henüz. Bir de yollarının keşişeceği kişiler var: Sakson savaşçı, öksüz oğlan ve tıpkı Axl'la Beatrice gibi geçmişinde kaybolmuş, hatıralarının vaat ettiklerine ve alıp götürdüklerine yenik düşen bir şövalye. Hep birlikte sürüklenedikleri macera bir kurtuluş mu olacak, yoksa yeni bir felaketin habercisi mi?

Axl ve Beatrice çıktıkları yolculukta ilginç fantastik karakterlerle karşılaşmaları, bugünün modern insanının arayışlarına da konu oluyor. Ishiguro şövalyelerin, devlerin, canavar ve ejderhaların cirit attığı bu fantastik öyküsünde, kanunların hükmü geçmeyen bir dönemde Axl ve Beatrice ikilisinin sevinçleri, korkuları ve endişeleriyle modern insana sürekli göndermeler yapıyor. Hikâyede

ahiret inancına ciddi göndermeler var. Kayıkçılar melekleri, büyüülü ada cenneti, Axl ve Beatrice insanoğlunu temsil ederken, diğer karakterlerle birlikte Ishiguro aslında Tolkien'in Yüzüklerin Efendisi gibi bir dünya inşa ediyor. Tartışmalar da burada başlıyor.

NEDEN FANTASTİK EDEBİYAT

Geçtiğimiz günlerde New York Times yazarı Alexandra Alter, Ishiguro'nun yeni romanının "George R.R. Martin ile Tolkien'in topraklarında" geçtiğini yazdı. Ishiguro ise cevabında romanın esin kaynağının fantezi edebiyatı değil, 1950'lerde çekilen Western filmleri ile Masaki Kobayashi sineması olduğunu vurguluyor. Ishiguro, romana dâhil ettiği fantastik öğeleri "o dönemde yaşayan insanların inançlarına veya batıl inançlarına göre" belirlediğini söylüyor. Tartışmalar böyle başladı ama bilimkurgunun usta yazarı Ursula K. Le Guin'in tartışmaya girmesi edebiyat camiasını da hareketlendirdi. Ishiguro, romanı II.

Dünya savaşı sonrası Fransa'sı, günümüz Bosna'sı veya Japonya gibi değişik mekânlarda geçecek şekilde tasarladığımı, ancak "gerçekçi mekân seçimiyle" politik bir söylem oluşturarak eserin özündeki fikrin önüne geçmekten endişe duyduğunu belirtiyor.

Kazuo Ishiguro'nun şu söylemi tartışmayı başlatmıştı: "Okurlarım beni anlayacak mı? Ne yapmaya çalıştığımı kavrayabilecekler mi, yoksa yüzeysel elementlere takılıp eserime önyargıyla mı yaklaşacaklar? Bunu yalnızca fantastik bir **kitap** olarak mı görecekler?"

Le Guin'in cevabı ise gecikmemiş ve Ishiguro'yu kitabının "fantastik türünde anılması" bir hakaret olarak gördüğü yönünde suçlamıştı:

"Bir edebiyat türünü eserinin ona dâhil edilmesinden korkacak kadar hor gören hiçbir yazar o türün derin anlamları şöyle dursun, 'yüzeysel elementlerini' bile ciddi bir amaç uğruna başarılı bir şekilde kullanamaz. The Buried Giant'ı (Gömülü Dev) okumak 'acı verici' bir tecrübedir. Tıpkı yüksek bir yere gerilmiş bir ipten düşmekte olan bir adamın 'Acaba benim bir cambaz olduğumu mu düşünecekler?' diye merak etmesine benziyor." Bu noktada Ishiguro ve Ursula K. Le Guin'in tartışmalarını bir kenara bırakıp hikâyeyi okuma bırakmakta fayda var. Hilmi Yavuz'un Okuma Biçimleri'ndeki metotlarından biri de metin odaklı okuma yapabilmektir. Eğer metin odaklı bir okuma yapabilirsek, Ishiguro gerçekten de fantastik edebiyatı hor mu görüyor ya da onu sadece bir araç mı belliyor ortaya çıkacak, Le Guin'in yanılıp yanılmadığı da görülecektir.

Gömülü Dev
Kazuo Ishiguro
Çevirmen: Roza Hakmen
Yapı Kredi Yayınları
2015
280 sayfa

Kazuo Ishiguro 10 yıl aradan sonra çıkardığı kitabı Gömülü Dev ile fantastik edebiyatı deniyor. Beraberinde tartışmaları getiren **kitap** toplumların geçmişle yüzleşmek yerine unutmayı seçmesini inceliyor.